

Andlighet eller gemenskap?

»Har det länge blivit dags för fikalösa gudstjänster och koffeinfria mässor?«

Under denna vår har jag flera gånger i veckan mött personer som klagat över att kyrkan tappat sitt andliga budskap. Gudstjänsterna fylls av förklarande prat och skyndas på för att fikaten inte ska dröja. Kaffet har blivit ett viktigare sakrament än nattvarden. Alla de som framfört denna kritik har varit män i åldern 30-50 år.

- Jag kommer inte till kyrkan för att fika och småprata. Om det är gemenskap jag vill ha söker jag den på annat håll. Jag vill möta Gud i kyrkan och känna att något händer med min andliga längtan. Kanelbullar stilla inte den längtan.

Själv har jag länge funderat över denna fråga men snarare ur perspektivet vi och dom. Kyrkobesökare består ju ofta en mindre grupp stamisar som känner varandra och vill umgås med varandra. När de slår sig ned vid kaffeborden är det sannerligen inte lätt för att andra att bli en del av deras gemenskap. För mig har problemet kring kyrklig gemenskap legat i att den ofta blir hierarkisk: en inre tät grupp, en andra grupp av socialt kompetenta "iblandbesökare" och så en tredje grupp av blyga och tafatta som hamnar vid de tomma borden längst bort och vars utanförskap därmed mer förstärks än förminskas av kyrkans fika och kaffebord.

Jag vill på intet sätt kritisera strävan efter gemenskap. Alla vi som är diakoner eller präster och möter ensamma människor bjuder ju av välvilja in dem till gudstjänsterna och tänker att deras isolering då kan brytas. Svårigheten är bara att vi svenskar inte är världsmästare på att möta nya människor. Ett nytt ansikte innebär ett hot för många av oss. Inte som i länderna kring Medelhavet där ett nytt ansikte ofta är ett äventyr och något att upptäcka.

Kanske är det så att vi kyrkvana invaggar den ensamma i tron att en gemenskap med värme och lyhördhet väntar bortom de kyrkliga trösklarna. Men gemenskap kan inte serveras, den behöver erövas. Som kyrka kan vi skapa förutsättningar men inte skapa själva gemenskapen i sig. Särskilt inte när åtskilliga av dessa ensamma människor saknar social kompetens och antingen tar över samtal genom att oavbrutet tala om sina problem eller tystnar och mest känner sig annorlunda. Så tanken på fikabordets gemenskap har uppenbara risker och fallor. Är det länge lättare att skapa en gemenskap i gudstjänsten där vi inte talar med varandra utan istället gör något tillsammans? Kanske uppstår gemenskap inte

genom att vi organiserar den utan som en effekt av att vi gör något annat?

Är det så att vår iver att föra människor samman också har rest barriärer mellan människor och Gud? Klarar vi av att lyssna inåt på Guds viskningar i vårt hjärta samtidigt som bordsgrannen talar om sin nybyggda altan? Detta reser naturligtvis frågan om vad andlighet egentligen är. Innebär andlighet med automatik ett introvert perspektiv eller kan man vara andlig i grupp?

När vi som kristna kämpar med djupa teologiska frågor, kan det vara fruktbart att gå till våra muslimska och judiska trossyskon för att undersöka hur de hanterat frågan. Och det intressanta är att både muslimer och judar har samma svar på frågan om gemenskap och andlighet: de två orden är för dem synonyma. För att kunna samlas till bön och gudstjänst måste tio judiska män vara församlade. När fredagsbönen förrättas står muslimerna axel mot axel mot varandra. För båda dessa traditioner är det helt självklart att vägen till Gud är en bred väg som man går tillsammans med andra, sida vid sida. Det är inte en privat stig genom skogen som leder en enskild glänta. Lika viktigt är dock att båda traditionerna förlägger gemenskapen inte till fikaten utan till bönen. Gemenskapen uppstår inte i småpratet utan i Gudslängtan. Gruppen samlas för att göra något tillsammans, och i denna rörelse förbleknar skillnaderna mellan individerna utan att för den skull försvinna. Alla är olika men alla möts i längtan efter det heliga, inte efter att småprata kring den gångna veckan.

Läser vi Apostlagärningarna är det slående att också där beskrivs själva bedjandet som kittet som höll samman gruppen. De samlades för att be stå det. Därefter åt de tillsammans och tog hand om de som var sköra och sjuka. Kanske har vi vänt perspektivet och tror att vi måste börja med vård och omsorg, börja med att skapa ett rättvist samhälle? Vårt problem är att vi i mer än 250 år byggt in kaffet i gudstjänsten! Har det länge blivit dags för fikalösa gudstjänster och koffeinfria mässor?

ULF LINDGREN

